AVROTROS
VRIJDAG
CONCERT

vrijdag 5 februari 2021
TivoliVredenburg, Utrecht

SOL GABETTA
SPEELT
SJOSTAKOVITSJ

Radio Filharmonisch Orkest

Dmitri Slobodeniouk, dirigent
Sol Gabetta, cello*

Dmitri Sjostakovitsj 1906-1975
Concert voor cello en orkest nr. 1 in Es opus 107 1959
Allegretto
Moderato
Cadenza
Allegro con moto

Johannes Brahms 1833-1897
Symfonie nr. 3 in F opus 90 1883
Allegro con brio
Andante
Poco allegretto
Allegro - Un poco sostenuto

* De Noorse cellist Truls Mørk heeft vanwege de covid-19-pandemie de reis naar Utrecht niet kunnen ondernemen en wordt in dit concert vervangen door de Argentijnse celliste Sol Gabetta.

In verband met de avondklok wordt dit concert in de middag van 5 februari 2021 opgenomen, en in de avond vanaf 20.00 uur semi-live uitgezonden via NPO Radio4. Presentatie: Leonard Evers.

AVROTROS · TIVOLI VREDENBURG · npo radio 4

SOL GABETTA SPEELT SJOSTAKOVITSJ

Overwinning in de strijd om geluk

Dmitri Sjostakovitsj schreef zijn twee celloconcerten voor zijn goede vriend Mstislav Rostropovitsj. Die verzorgde de première van het *Eerste celloconcert* in Leningrad in oktober 1959 en gaf verschillende uitvoeringen in aanwezigheid van de componist met het Philadelphia Orchestra onder leiding van Eugene Ormandy. Het concert is vol beweging en energie. De drijvende kracht gaat uit van een steeds terugkerend motief G-E-B-Bes, dat de cello aan het begin van het eerste deel introduceert. Na het grotendeels lyrische tweede deel volgt een van de langste cadenzen uit de concertliteratuur. Die verloopt aanvankelijk rustig, waarbij motieven uit het langzame deel worden omspeeld, maar versnelt geleidelijk en leidt onmiddellijk over naar de Finale. Die lijkt de oplossing te bieden van het dramatische conflict dat de voorgaande delen heeft overheerst. De Russische musicoloog Lev Ginsburg omschreef deze afsluiting als de wil tot leven, als overwinning in de strijd om geluk.

Componist tussen twee kampen

Tijdens zijn leven al werd Johannes Brahms gezien als degene die de traditie van de grote klassieke componisten voortzette, van Haydn, Mozart, Beethoven en Schubert. Maar hij werd, zeer tegen zijn zin trouwens, verwikkeld in een strijd tussen twee richtingen in het Duitse muziekleven, de conservatieve Brahmsianen en de progressieve Wagnerianen. Een hoogtepunt in die strijd vond plaats bij de eerste uitvoering van de *Derde Symfonie* van Brahms op 2 december 1883 in Wenen. Zo kort na de dood van Richard Wagner (13 februari 1883) zorgde dit 'conservatieve' programma voor een ware partizanenstrijd in de concertzaal en de pers. Wagner-aanhangers zaten her en der verspreid in de zaal en uitten onder de klanken van Brahms' *Derde Symfonie* hun afkeuring door luid gefluit en boegeroep. De Brahmsianen probeerden het hatelijke tumult weer te compenseren door uitzinnig gejuich en daverend applaus. Ook de muziekcritici lagen als in loopgraven tegenover elkaar.

Van de vier symfonieën van Brahms is de *Derde* de minst gespeelde. Dat komt waarschijnlijk deels doordat het werk niet zo'n spectaculaire afloop heeft. Het laatste deel eindigt namelijk zeer zacht en niet met schetterende koperakkoorden die makkelijk applaus genereren. Bovendien is het eerste deel qua ritme zo gecompliceerd dat het sommige dirigenten en spelers nog steeds tot wanhoop brengt. Toch verdient deze symfonie beter, al was het alleen al vanwege het derde deel, Poco allegretto. Hier klinkt een typische gracieuze Brahms-melancholie in c-klein, in de prachtige cello-melodie, maar ook in de smachtende lijnen van de houtblazers, de hoornsolo en later de eerste violen. Hier horen we enkele van de mooiste bladzijden die Brahms ooit schreef.

UITVOERENDEN

Dima Slobodeniouk, dirigent

- de Russische dirigent Dima Slobodeniouk is sinds 2015 chef-dirigent van het Symfonieorkest van Lahti en artistiek directeur van het Sibelius Festival
- hij is sinds 2013 ook muziekdirecteur van het Orquesta Sinfónica de Galicia
- afgelopen seizoenen dirigeerde hij orkesten in Lyon, Gothenburg, Stuttgart, Luzern en IJsland en stond hij voor het Radio Filharmonisch Orkest in het Amsterdamse Concertgebouw en TivoliVredenburg in Utrecht
- hij keerde als vaste gast terug naar het Filharmonisch Orkest van Helsinki en het Fins Radio Symfonie-orkest
- hij werkte samen met onder meer Jean-Yves Thibaudet, Patricia Kopatchinskaja, Dmitri Sitkovetski, Baiba Skride, Viktoria Mullova, Ting Thing Helseth, Anssi Karttunen, Ewa Podles, Barbara Hannigan en Helena Juntunen
- Dima Slobodeniouk dirigeert een breed repertoire, van Beethoven, Verdi, Mahler, Sibelius en Stravinsky tot hedendaagse muziek, waaronder werken van Jonathan Harvey, de Catalaanse componist Benet Casablancas en Magnus Lindberg, zoals de Spaanse première van diens *Celloconcert*
- hij voerde twee liedcycli uit van Unsuk Chin (*Les Silences des Sirènes* en *SnagS&Snarls*)
- als stimulator van jonge musici werkte Slobodeniouk in 2015 met muziekstudenten van het Verbier Festival, en hij startte hij een dirigeerinitiatief met Orquesta Sinfónica de Galicia, waardoor studenten voor een periode van tien dagen de gelegenheid krijgen op het podium te werken met een professionele orkest
- Dima Slobodeniouk studeerde viool aan het conservatorium van Moskou, het conservatorium van Midden-Finland en de Sibelius Akademie
- gelijktijdig studeerde hij vanaf 1994 orkestdirectie bij Atso Almila, Leif Segerstam, Jorma Panula, Ilja Moesin en Esa-Pekka Salonen
- in het Vrijdagconcert stond Dima Slobodeniouk in november 2018 voor het Radio Filharmonisch Orkest in een programma met violiste Liza Ferschtman en met muziek van Tsjaikovski, Bartók en Prokofjev.

Dima Slobodeniouk

Radio Filharmonisch Orkest o.l.v. Karina Canellakis op 19 juni 2020, het alternatieve slotconcert van seizoen

2020-2021 © Esther de Bruijn

Sol Gabetta, cello

- Sol Gabetta (1981) is een Argentijnse celliste van Frans-Russische afkomst
- ze studeerde in Buenos Aires bij Leo Viola, en van 1992 tot 1994 aan de Escuela Superior de Música Reina Sofía in Madrid
- ze zette ze haar opleiding voort aan de Hochschule für Musik 'Hanns Eisler' in Berlijn bij David Geringas
- ze won onder meer Natalia Gutman-prijs voor de beste muzikale interpretatie op het Internationaal Tsjaikovski-concours en in de Internationale Rostropovitsj Cellocompetitie
- internationale bekendheid verwierf ze in 1998, met haar derde plaats bij het Internationale Muziekconcours van de ARD
- in 2004 won ze met haar debuut met de Wiener Philharmoniker onder leiding van Valeri Gergiev de prijs voor de beste jonge artiest bij het Muziekfestival van Luzern
- sinds 2005 doceert ze als assistent van Ivan Monighetti aan de Muziekacademie Bazel
- ze is initiatiefneemster van het kamermuziekfestival *SOLsberg*, in Olsberg bij Bazel
- dit seizoen begint ze als Artist-in-Residence aan de Staatskapelle Dresden
- haar residentie in Bamberg sluit ze af met het *Celloconcert* van Weinberg onder leiding van Krzysztof Urbański
- dit seizoen keert Gabetta terug naar het Philharmonia Orchestra, Orchestre de Paris, en gaat het nieuwe Celloconcert 'Concerto en Sol' van Wolfgang Rihm in première, dat voor haar werd geschreven
- als erkenning voor haar uitzonderlijke artistieke prestaties werd Sol Gabetta geëerd met de Herbert von Karajan Prijs op het Salzburger Paasfestival in 2018
- Sol Gabetta speelt op een instrument van Matteo Goffriller uit 1730, Venetië, beschikbaar gesteld door Atelier Cels

Sol Gabetta © Julia Wesely

Radio Filharmonisch Orkest

- opgericht in 1945, onmisbare schakel in het Nederlandse muziekleven
- 75-jarig orkest beleeft dit seizoen jubileumjaar
- speelt naast het grote symfonische repertoire meer dan elk ander Nederlands symfonieorkest muziek van dit moment
- speelt geregeld premières van opdrachtwerken in omroepseries NTR ZaterdagMatinee en AVROTROS Vrijdagconcert
- bereikt in vernieuwende concertformats als Pieces of Tomorrow en Out of the Blue jong publiek
- vrijwel alle concerten rechtstreeks uitgezonden op NPO Radio 4, met gemiddeld dertigduizend luisteraars
- sinds 1 september 2019 geleid door de Amerikaanse chef-dirigent Karina Canellakis, eerste vrouwelijke chef-dirigent van een Nederlands symfonieorkest
- Canellakis' illustere voorgangers waren onder meer Bernard Haitink (nu beschermheer), Jean Fournet, Hans Vonk, Edo de Waart (eredirigent), Jaap van Zweden (honorary chief conductor) en Markus Stenz
- juni 2019 dirigeerde Stenz zijn laatste concerten als chef, maar hij blijft terugkeren, zoals Brett Deans opera *Hamlet* in juni 2020
- gastdirigenten van het RFO waren Pablo Heras-Casado, Vladimir Jurowski, Vasily Petrenko, Christoph Eschenbach, John Adams, Peter Eötvös, Charles Dutoit, Gennady Rozhdestvensky, Michael Tilson Thomas, Mariss Jansons, Valery Gergiev, Antal Doráti, Kirill Kondrashin en Leopold Stokowski
- James Gaffigan, vaste gastdirigent sinds 2011, tekende bij tot en met seizoen 2022-2023
- 2014 Edison Klassiek Oeuvreprijs voor RFO vanwege verdiensten voor het Nederlandse muziekleven
- 2017 Concertgebouw Prijs (samen met het Groot Omroepkoor)

▸ www.radiofilharmonischorkest.nl

Wordt u ook vriend van het Radio Filharmonisch Orkest? Zie

▸ www.radiofilharmonischorkest.nl/vrienden-van-het-rfo

BEZETTING

Radio Filharmonisch Orkest

Eerste viool
Nadia Wijzenbeek
Dimiter Tchernookov
Alexander Baev
Roswitha Devrient
Maria Escarabajal
Alberto Facanha
Johnson
Mariska Godwaldt
Julija Hartig
Kerstin Kendler
Pamela Kubik
Pedja Milosavljevic
Gerrie Rodenhuis
Ruud Wagemakers

Tweede viool
Eveline Trap
Michiel Eekhof
Wouter Groesz
Josje ter Haar
Annemarie van Helderen
Nina de Waal
Frits Wagenvoorde
Casper Donker
Anne van Eck
Danna Paternotte

Altviool
Francien Schatborn
Frank Brakkee
Huub Beckers
Sabine Duch
Marije Helder
Lotte de Vries
José Moura Nunes
Ruben Sanderse

Cello
Michael Stirling
Eveline Kraayenhof
Winnyfred Beldman
Sebastiaan van Eck
Anneke Janssen
Rebecca Smit

Contrabas
Wilmar de Visser
Walter van Egeraat
Annika Pigorsch
Sjeng Schupp

Fluit
Ingrid Geerlings
Maike Grobbenhaar

Hobo
Hans Wolters
Yvonne Wolters

Klarinet
Frank van den Brink
Esther Misbeek

Fagot
Jos Lammerse
Freek Sluijs
Birgit Strahl

Hoorn
Petra Botma-Zijlstra
Toine Martens
Fréderick Franssen
Rebecca Grannetia

Trompet
Floris Onstwedder
Hans Verheij

Trombone
Herman Nass
Victor Belmonte Albert
Rommert Groenhof

Pauken
Paul Jussen

Toetsinstrument
Stephan Kiefer

AVROTROS,
DE MEEST KLASSIEKE OMROEP

AVROTROS is de meest klassieke publieke omroep: op radio, tv en online
Zo draagt AVROTROS bij aan de toekomst van klassieke muziek. Het talenttraject AVROTROS Klassiek presenteert! biedt jonge musici een podium op NPO Radio 4 en in het AVROTROS Vrijdagconcert.
Helpt u mee? Voor € 7,50 per jaar steunt u AVROTROS Klassiek, onze concertseries en het talentprogramma. Bovendien ontvangt u 3x per jaar ons ledenmagazine vol klassieke inspiratie, ledenaanbiedingen en informatie over het talenttraject, inclusief unieke debuut-cd.
Ga naar: ▸ avrotros.nl/wordklassieklid

▸ www.avrotrosvrijdagconcert.nl
▸ info@avrotrosvrijdagconcert.nl
AVROTROSvrijdagconcert
@vrijdagconcert
vrijdagconcert.avrotros
AVROTROSVrijdagconcert